

מדת בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ הגה"ק רבי פנחס מנחם
בן רבי אברהם מרדכי זיע"א
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 343 פרשת תצוה תשע"ט

חולין פ-פו

בלא ירצה ששנינו קדשים בחוץ הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ולוקה על שניהם ומשמע שלוקה על השני מצד אותו ואת בנו ולכאורה על הראשון לוקה מצד הלאו של שחוטו חוץ וא"כ מונים לאוים אחרים, ויש לומר שכשיש לאו של אותו ואת בנו הוא לא מונה אחרים וכשאין את הלאו הזה הוא מונה לאוים אחרים, ור' זירא אומר שלא מנו מחוסר זמן,

דף פא שהפסוק ניתק אותו לעשה שכתוב מיום השמיני והלאה ירצה משמע רק מהיום השמיני ולא קודם לכן ולא שבא מכלל עשה הוא כעשה, אך קשה שצריך את הפסוק כדברי ר' אפטוריקי שהקשה שבפסוק אחד כתוב והיה שבעת ימים תחת אמו משמע שבלילה הוא ראוי ובפסוק אחר כתוב מיום השמיני והלאה דוקא מיום השמיני והוא מבאר שבלילה ניתן כבר להקדישו אך הוא מרצה רק מהיום, ויש לומר שלומדים מהפסוק כן תעשה לצאנך לשורך.

רב המנונא אומר שר"ש סובר שאותו ואת בנו לא נוהג בקדשים שהרי הוא סובר ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה וכל שחיטת קדשים היא לא ראויה בלי זריקה, ורבא מקשה ששנינו אותו ואת בנו והמשנה מפרטת קדשים בחוץ ואמר ר"ש שהשני בלא תעשה שהוא אומר שכל מה שראוי לאחר זמן הוא בלאו של קדשים בחוץ אך אין בו כרת וחכמים סוברים שאם אין בו כרת אין בו לאו, והקשו על כך א"כ מדוע יש לאו כשהשני הוא קדשים בחוץ הרי כשהרג את הראשון והשני מתקבל בפנים א"כ יש בו כרת, ורבא או כדי ביארו שחסר במשנה ויש להוסיף שאם היו קדשים ושניהם בחוץ לרבנן יש כרת בראשון והשני פסול ופטור עליו משום שחוטו חוץ, ולר"ש יש כרת בשניהם, ואם אחד בחוץ ואחד בפנים לרבנן יש כרת בראשון והשני פסול ופטור ולר"ש השני כשר, ואם אחד בפנים ואחד בחוץ לרבנן הראשון כשר ופטור והשני פסול ופטור לר"ש השני בלאו, ואם נאמר שאותו ואת בנו לא נוהג בקדשים מדוע בשני יש רק לאו הרי הוא לא מחוסר זמן ויהיה בו כרת, אלא מבאר רבא שרב המנונא בא לומר שלא נוהג מלקות של אותו ואת בנו בקדשים שכל עוד לא נזק הדם זה לא הותר וא"כ כששוחט זה התראת ספק ואינה התראה, ורבא לשיטתו שהוא אמר שכשהאם חולין ובנה שלמים אם שחט חולין ואח"כ שחט שלמים פטור ואם שחט שלמים ואח"כ חולין חייב.

עוד אמר רבא שאם שחט את האם חולין ואת בנה לעולה לא רק אם שחט חולין ואח"כ עולה שהוא פטור **עמוד ב** אלא גם אם שחט עולה ואח"כ חולין פטור כי השחיטה הראשונה לא ראויה לאכילה, ור' יעקב אומר בשם ר' יוחנן שאכילת מזבח נקראת אכילה שכתוב ואם אכל יאכל מבשר זבח שלמיו שמדובר בשתי אכילות אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח.

משנה אם שחט ונמצא טריפה או ששחט לע"ז או ששחט פרת חטאת או שור הנסקל או עגלה ערופה לר"ש פטור וחכמים מחייבים אם שחט והבהמה התנבלה והנוחר והמעקר פטור מאותו ואת בנו. **גמרא** ר"ל אומר שהמשנה מדברת כששחט את הראשון לע"ז ואת השני לשולחנו אך אם שחט את הראשון לשולחנו ואת השני לע"ז פטור כי קם ליה בדרכה מיניה, שהשוחט לע"ז בסקילה, ור' יוחנן אומר שאפילו תשב"ר יודעים את זה אלא גם אם שחט את הראשון לשולחנו ואת השני לע"ז חייב באופן שהתרו בו משום אותו ואת בנו ולא התרו בו משום ע"ז, ור"ל סובר שאם הוא פטור על אותו ואת בנו בהתרו בו לע"ז הוא פטור גם בלא התרו בו, והם נחלקו לשיטתם כמו שהביא רב דימי שאם היו חייבי מיתות שוגגים וחייבי מלקות שוגגים עם דבר אחר לר' יוחנן חייב שהרי לא התרו בו לדבר החמור ולר"ל פטור כיון שפטור בהתרו בו פטור גם בלא התרו בו והוצרכו לחלוק בשני המקומות שאם היו חולקים רק לגבי ע"ז היינו אומרים שרק בזה פטר ר"ל כי בשחיטה הזו יש צד מיתה אך במקרה אחר הוא יודה לר' יוחנן ואם היו חולקים בשאר

דף פ נחלקו ר"א וחכמים בפסוק שה שלחמים הוא כולל אפילו מקצת שה ולר"א שה שלם ולא מקצת שה, ואמר רב פפא שלכן לענין כיסוי הדם ומתנות הם נחלקו בצבי שבא על תיישה שחכמים ור"א הסתפקו אם חוששים לזרע האב והם נחלקו אם שה כולל מקצת שה או לא, ולענין אותו ואת בנו מדובר בין בתייש שבא על צביה ובין בצבי שבא על תיישה ורבנן יחמירו לאסור שחוששים לזרע האב ושה ואפילו מקצת שה, ור"א סובר שאמנם חוששים לזרע האב אך נאסר רק שה שלם ולא מקצת שה, ובצבי שבא על תיישה הם יחלקו שרבנן סוברים שלוקה שאמנם חוששים לזרע האב אך שה כולל מקצת שה ור"א סובר שיש איסור אך אינו לוקה שמא לא חוששים לזרע האב וא"כ הוא שה גמור, או שחוששים לזרע האב ושה לא כולל מקצת שה.

רב יהודה אומר שכוי הוא בריה בפני עצמה אך לא הכריעו בה חכמים אם הוא מין חיה או מין בהמה, ור"נ אומר שכוי הוא איל הבר, ונחלקו בזה תנאים ששנינו בכרייתא שכוי הוא איל הבר ויש אומרים שהוא בא מתיש ומצבייה, ור' יוסי אומר שהוא בריה בפני עצמה ולא הכריעו בה חכמים אם הוא מין חיה או מין בהמה, ורשב"ג אומר שהוא מין בהמה ובית דושאי גידלו מהם עדרים עדרים.

ר' זירא אמר בשם רב ספרא בשם רב המנונא שהעזים שגדלים בבאלא הם כשרות למזבח והוא סובר כר' יצחק שאמר שהתורה מנתה עשר בהמות ולא יותר והעזים הללו לא נמנו בחיות א"כ הם ממין העזים, ורב אחא בר יעקב מקשה שנאמר שאיל וצבי הם פרט וכל בהמה הוא כלל וכשיש פרט וכלל הכלל מוסיף על הפרט ויש חיות נוספות, ויש לומר שא"כ מדוע התורה פרטה את כל החיות, ורב אחא בר רב איקא מקשה אולי העזים הללו הם ממין אקו ורב אחא בר רבא או רב אחא בר אויא אמר לרב אשי אולי הם ממין תאו או זמר, ורב חנן אמר לרב אשי שאמימר התיר את החלב של העזים הללו, ואבא בר רב מנימין בר חייא שאל את רב הונא בר חייא האם העזים הללו כשרות למזבח ורב הונא אמר לו שר' יוסי ורבנן נחלקו בשור הבר ששנינו ששור הבר הוא מין בהמה ור' יוסי אמר שהוא מין חיה, ת"ק דייק בתרגום שקרא להם תורבלא א"כ הם מין בהמה, ור' יוסי סובר שממה שהוא נמנה עם החיות הוא מין חיה, אבל העזים של באלא לכו"ע הם מין עז, ורב אחא בר רב איקא מקשה אולי הם מין אקו ורבינא אמר לרב אשי אולי הם מין תאו או זמר, ורב חנן אמר לרב אשי שאמימר התיר את חלבם.

ר' אושעיא אומר שמשנתנו לא כר"ש שסובר ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה והמשנה אומרת שאם שחט את שניהם קדשים בחוץ חייב כרת ושניהם פסולים ולוקה על שניהם, ולר"ש בראשון זה שחיטה שאינה ראויה, **עמוד ב** וא"כ השני יתקבל בפנים וא"כ הוא יתחייב עליו כרת שהוא לא מחוסר זמן, וכן במה שכתוב חולין בפנים שניהם פסולים ולוקה על השני ולר"ש שהראשון שחיטתו לא ראויה א"כ לא ילקה על השני מדין אותו ואת בנו, וכן מה ששנינו שאם שחט את שניהם קדשים בפנים הראשון כשר ופטור ולוקה על השני והוא פסול והרי לר"ש השחיטה לא ראויה שכל שחיטת קדשים אינה שחיטה עד שיזרוק את הדם וא"כ לא ילקה על השני ואינו פסול מצד מחוסר זמן וא"כ המשנה לא כר"ש, ולכאורה זה פשיטא אלא החידוש הוא בבבא של קדשים בפנים שהיינו אומרים ששחיטת קדשים נקראת שחיטה ראויה שהרי בנחר וזרק את הדם הבשר אינו מותר וא"כ השחיטה היא המכשירה וזה שחיטה ראויה, קמ"ל שלא.

יש להקשות מדוע לא ילקה על קדשים בפנים מטעם מחוסר זמן ששנינו שכל הפסולים של שור ושה הם בלא ירצה שכתוב ושור ושה שרוע וקלוט וכתוב בהמשך ולגדר לא ירצה וזה מלמד על כל הפסולים של שור ושה שהם בלא ירצה, ויש לומר שהמשנה לא מונה לאוים אחרים מלבד הלאו של אותו ואת בנו, אך קשה שקדשים בחוץ הם לאו שלא שייך לאותו ואת בנו ובכ"ז זה נכלל

מקומות היינו אומרים שלגבי ע"ז ר' יוחנן יודה לר"ל שלא יהיה תורת מלקות בעבירה של מיתה.

יש להקשות שפרת חטאת היא שחיטה ראויה כמו ששנינו שר"ש אומר שפרה מטמאה טומאת אוכלים כי היה לה שעת הכושר, **דף פב ור"ל** אמר שר"ש סובר שפרה נפדית אפילו כשהיא כבר על המערכה שלה, ורב שמן בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שאכן לא שנו פרת חטאת במשנה.

יש להקשות וכי עריפת עגלה נחשבת שחיטה שאינה ראויה הרי שנינו שאם נמצא ההורג קודם עריפה היא תצא ותרעה בעדר, ואכן ר"ל אמר בשם ר' ינאי שלא שנו במשנה עגלה ערופה, אך **יש להקשות** שר' ינאי עצמו אמר שהוא שמע גבול על עגלה ערופה והוא שכח ובני הישיבה הביאו שעגלה ערופה אסורה כבר משעה שירדה לנחל איתן ואם נאמר שעגלה ערופה חוזרת לעדר מדוע לא חלקו שרק קודם ירידה היא מותרת ואח"כ היא אסורה, ויש לומר כדברי רב פנחס בר רב אמי שהם שנו את זה רק בשם ר"ל שעגלה ערופה אינה במשנה, ורב אשי אומר שכשהיו אצל רב פפא הקשו על ר"ל שלגבי צפורי מצורע ר"ל אמר שנאסרו משעת לקיחתם ולר' יוחנן רק משעת שחיטתם, וביארו בדעת ר"ל שהוא למד גזירה שוה קיחה קיחה מעגלה ערופה שנאסרה כבר מחיים, אלא יש לומר כדברי ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שלא שנו במשנה עגלה ערופה.

משנה אם שנים לקחו פרה ובנה מי שלקח ראשון ישחוט ראשון ואם השני קדם ושחט הוא זכה. **גמרא** רב יוסף אומר שהמשנה דברה לענין הדין מי ראשון אך לגבי איסור ודאי אם יסכים הראשון שהשני ישחוט קודם הוא יכול לשחוט קודם, והמשנה מסיימת שאם קדם השני ושחט הוא זריו ונשכר זריו שהוא לא עשה איסור, ונשכר שהוא מקדים לאכול את הבשר.

משנה אם שחט פרה ואח"כ שחט את שני בניה ילקה שמונים ואם שחט את שני בניה ואח"כ אותה ילקה ארבעים, אם שחט פרה ובתה ובת בתה ילקה שמונים ואם שחט את הפרה ואת בת בתה ואח"כ שחט את בתה ילקה ארבעים, וסומכוס אומר בשם ר"מ שלוקה שמונים. **גמרא** יש להקשות מדוע כששחט את הבן קודם הוא לוקה הרי נאמר אותו ואת בנו ולא בנו ואותו, ויש לבאר כדברי הברייתא שאמנם כתוב אותו ואת בנו ובנו ואותו לומדים ממה שכתוב לא תשחטו משמע שנים, וא"כ אם אחד שחט את הפרה ואדם אחר שחט את אמה ואדם נוסף שחט את בנה שני האחרונים חייבים, **עמוד ב** ויש להקשות הרי צריך את הפסוק לגופו לעצם האיסור ויש לומר שהיה ניתן לכתוב לא תשחוט וכתוב לא תשחטו אך קשה שאם היה כתוב לא תשחוט היינו אומרים שרק אחד חייב וכתוב לא תשחטו שגם בשנים ששוחטים את הבן הם חייבים, ויש לומר שא"כ היה מספיק לכתוב לא ישחטו וכתוב לא תשחטו ללמד ששנים חייבים כגון באמה ובנה.

אביי שאל את רב יוסף האם טעמו של סומכוס הוא שמי שאכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתי חטאות והיה ניתן לכתוב את מחלוקתם במקומות אחרים ונקטו כאן את המחלוקת שלרבנן גם בזה לוקה רק ארבעים, או סומכוס מודה שאם אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב חטאת אחת אך כאן חייב שמונים כי הגופים חלוקים, אמר לו רב יוסף שסומכוס סובר גם בשני זיתי חלב שחייב שתיים והראיה לזה היא ממה ששנינו הזורע כלאים כלאים לוקה שאין לומר שלוקה רק אחד שזה פשוט ועוד מדוע כתוב כלאים כלאים, אלא מדובר בשני מלקות ואם מדובר בזה אחר זה הרי כבר שנינו שזויר ששתה יין כל היום לוקה אחת ואם התרו בו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחד, אלא מדובר בבית אחת ובהתראה אחת ורבנן שחלקו על סומכוס ודאי יפטרו שהרי אם בגופים חלוקים הם פטרו ק"ו שבגוף אחד פטור וא"כ זה לפי סומכוס, ויש לדחות שזה לרבנן ובכ"ז יש כאן חידוש שיש שני צורות של כלאים ולא כר' יאשיה שאומר שחיוב כלאים הוא רק אם זרע חטה שעורה וחרצן במפולת יד קמ"ל שחייב על חטה וחרצן ועל שעורה וחרצן, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם אכל גיד הנשה משתי יריכות חייב שתיים ולר' יהודה חייב רק ארבעים ולא מדובר בזה אחר זה ובשתי התראות שא"כ לר' יהודה פטור כי התראת ספק לר' יהודה אינה התראה כמו ששנינו שספק בנוול בן ט' לראשון או שהוא בן ז' לאחרון והכה או קילל את אחד מהם ואח"כ הכה או קילל את השני או

שהכה או קילל את שניהם בבית אחת חייב, ור' יהודה מחייב רק בבית אחת ובזה אחר זה פטור כי זה התראת ספק, וא"כ בגיד הנשה של שתי יריכות מדובר בבית אחת ובהתראה אחת ואם ת"ק סבר כדעת רבנן זה קשה שהרי רבנן פטרו בגופים חלוקים ק"ו שפטור בגוף אחד וא"כ זה לדעת סומכוס והוא מחייב שתיים, ויש לדחות שמדובר בזה אחר זה וכרבנן והתנא הזה סובר כדעת התנא בר' יהודה שהתראת ספק היא התראה, ששנינו על הפסוק לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו,

דף פג ולר' יהודה הפסוק נותן עשה אחר לא תעשה כדי לנתק את הלאו שאינו לוקה ור' יעקב אומר שאינו לוקה כי זה לאו שאין בו מעשה, ור' יהודה סבר שלולא שזה ניתק לעשה היו לוקים אף שזה התראת ספק, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם אכל שתי גידים משתי יריכות משתי בהמות לוקה שמונים ולר' יהודה לוקה רק ארבעים ואם מדובר בזה אחר זה ובשתי התראות אין מי שסובר שלא ילקה שתיים וא"כ מדובר בבית אחת ובהתראה אחת ואם נאמר שת"ק כרבנן שחלקו על סומכוס זה קשה שאם בגופים חלוקים הם פטרו ק"ו שיפטרו בגוף אחד וא"כ זה לדעת סומכוס והוא סובר שחייב שתיים, ויש לדחות שמדובר בזה אחר זה ומדובר שאין בו כזית ולכן ר' יהודה חייב רק ארבעים כמו ששנינו שאם אכל גיד פחות מכזית חייב ור' יהודה סובר שחייב עליו רק בכזית.

משנה בארבעה זמנים בשנה מי שמוכר לחבירו בהמה צריך להודיע לו שמכר את אמה או בתה והם: ערב יו"ט אחרון של חג, וערב פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, ולר' יוסי הגלילי גם בערב יו"כ בגליל, ור' יהודה אומר שצריך להודיע רק אם אין לו הפסק כשמכר את אמה היום אך אם יש הפסק אינו צריך להודיעו, ור' יהודה מודה שאם מכר את האם לחתן ואת הבת לכלה יש להודיע להם שברור שהם ישחטו ביום אחד, בארבעה הזמנים הנ"ל יכול לכפות את הטבח לשחוט על כרחו אפילו כשהשור שוה אלף דינרים והקונה צריך רק דינר לכן אם הוא מת הקונה מפסיד את הדינר ובשאר השנה אם הטבח שחט אם מת מת למוכר. **גמרא** אם הטבח לא הודיע לקונה יכול לשחוט ולא נמנע.

המשנה נקטה את האם לחתן ואת הבת לכלה לחדש לנו דרך אגב שהדרך הוא שבית החתן טורח יותר מבית הכלה.

יש להקשות מדוע הקונה מפסיד דינר הרי הוא לא משך ואמר רב הונא בשם רב שמדובר שהוא משך אך קשה א"כ מדוע בשאר ימות השנה אם מת הוא למוכר הרי היה משיכה, ומבאר רב שמואל בר רב יצחק שמדובר שלא משך אלא זיכה לו ע"י אחר, בד' פרקים הנ"ל זה זכות לקונה וזכין לו שלא בפניו ולכן מת לו אך בשאר השנה זה חוב לקונה וחבים לו רק בפניו, ור"א מבאר בשם ר' יוחנן שבד' הזמנים הנ"ל חכמים העמידו דבריהם על דין תורה כמו שאמר ר' יוחנן שמדאורייתא מעות קונות ומשיכה קונה מתקנת חז"ל שמא יאמר לו המוכר נשרפו חטיך בעליה.

משנה לגבי אותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה וכמו שדרש ר"ש בן זומא שלמדו ממעשה בראשית שנאמר יום אחד והיום הולך אחר הלילה וכך לגבי אותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה. **גמרא** שנו בברייתא שר"ש בן זומא דרש שאף שהענין של אותו ואת בנו מדבר בקדשים ובהם הלילה הולך אחר היום אך כיון שנאמר כאן ביום אחד לומדים גזירה שוה ממעשה בראשית שכתוב יום אחד והיום הולך אחר הלילה, **עמוד ב** ורבי אומר שמה שכתוב יום אחד מלמד שבימים המיוחדים צריך להכריז אמה מכרתי ומכאן למדו שבד' פרקים צריך המוכר להודיע אמה מכרתי.

פרק כסוי הדם

משנה כסוי הדם נוהג בארץ ובחו"ל בזמן הבית ולא בזמן הבית ובחולין ולא במוקדשים, והוא נוהג בחיה ובעוף ובמזומן ובאינו מזומן, ונוהג בכוי שהוא ספק ולא שוחטים אותו ביו"ט ואם שחטו לא מכסים את דמו. **גמרא** לכאורה אין לומר שאין כסוי במוקדשים כדברי ר' זירא שהשוחט צריך לתת עפר למטה ועפר למעלה כמו שכתוב ושפך את דמו וכסהו בעפר ולא כתוב עפר ללמד שצריך שיהיה עפר למטה בשעת שחיטה, ובעזרה אי אפשר לתת עפר מתחת לנשחט שאם יתן עפר ויבטלנו שם הוא כמוסוף על הבנין וכתוב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ואם לא יבטלנו שם זה יהיה חציצה, אך יש לומר שגם אם אי אפשר לתת

עפר למטה בכ"ז יתן רק למעלה כמו ששנינו שר' יונתן בן יוסף אומר שאם שחט חיה ואח"כ שחט בהמה פטור מלכסות ואם שחט בהמה ואח"כ שחט חיה חייב לכסות, ויש לומר שביו"ט לא יוכל לשחוט אם אין עפר למטה כי ר' זירא אומר שמנחה שראויה לבילה היא לא מעכבת בה ואם אינה ראויה לבילה הביילה מעכבת וא"כ כשאי אפשר לתת עפר למטה זה יעכב, אך יש לומר שיכול לגרור את הדם לאחר שחיטה ויכסנו כמו ששנינו שדם שניתז והדם שעל הסכין חייב לכסותו והיינו שגוררו מהסכין ומהמקום שניתז ומכסה את הדם, ויש לומר שאכן בקדשי מזבח זה נחשב שחיטה ראויה והמשנה דברה בקדשי בדיק הבית,

דף פד אך קשה שיפדום ואח"כ ניתן לקיים בהם כיסוי הדם ויש לומר שלא ניתן לפדות כי קדשים צריכים העמדה והערכה ואי אפשר לאחר שחיטה, אך קשה שאי אפשר להעמיד לר"מ שגם קדשי מזבח טעונים העמדה והערכה כי הוא סובר ששחיטה שאינה ראויה היא שחיטה, ואי אפשר להעמיד כר"ש שסובר ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה שהרי ר"ש סובר שרק קדשי מזבח הם בכלל העמדה והערכה ולא קדשי בדיק הבית ורב יוסף אומר שהמשנה כדעת רבי והוא סובר כר"ש לגבי שחיטה שאינה ראויה והוא סובר כר"מ שהכל בכלל העמדה והערכה, ועוד י"ל שהמשנה רק כר"ש ורק קדשי מזבח טעונים העמדה והערכה והוא מודה לגבי כיסוי שהתורה כותבת ושפך וכיסה שרק מי שמחוסר רק שחיטה יכסנו ומי שמחוסר שחיטה פדייה וכסוי אין בו מצות כיסוי, ומשנתנינו דברה בקדשי בדיק הבית וצריך לכסות רק מי שמחוסר רק שפיכה וכיסוי אך בקדשים חסר גם שפיכה וגם גרירה מהמזבח ואח"כ כסוי, ומר בר רב אשי מבאר שהתורה מחייבת בכיסוי חיה ועוף וכמו שבחיה לא שייך קדושת מזבח כך בעוף מדובר שאין בו קדושת מזבח, אך קשה שנלמד מחיה שרק באין במינו קודש ולהוציא תורים ובני יונה שיש במינם קודש, ויש לומר שלומדים כמו חיה שאין חילוק ובכולם יש כיסוי כך בעוף אין חילוק ואף בראוים למזבח יש כיסוי.

יעקב המין שאל את רבא שכמו שחיה היא בכלל בהמה לענין יסימני כשרות כך בהמה תהיה בכלל חיה לכיסוי, אמר לו רבא שנאמר בפסוק על הארץ תשפכנו כמים וכמו שמים אין בהם כיסוי כך בדם בהמה אין כסוי, ויש להקשות א"כ יטבלו בדם בהמה יש לומר שנאמר אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור דוקא מים ולא דבר אחר, אך קשה שנאמר שמיעטו רק שאר משקים שלא נקראו מים אך דם בהמה שנקרא מים לא יתמעט, ויש לומר שכתוב שני מיעוטים מעין מים ובור מים, ואין להקשות שזה בא למעט שאר משקים ואחד ממעט זוחלים ואחד ממעט מכונסים ויש לומר שיש מיעוט נוסף מקוה מים.

שנו בבבביתא על הפסוק אשר יצוד ומשמע שרק בניצוד יש כיסוי ומנין לרבות מה שניצוד מאליו כגון אווזים ותרנגולים, אלא כתוב ציד מכל מקום והתורה כתבה אשר יצוד ללמד דרך ארץ שאדם לא יאכל בשר אלא בהזמנה הזו.

שנו בבבביתא על הפסוק כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך ללמד דרך ארץ שאדם לא יאכל בשר אלא לתיאבון ואין לומר שיקנה מהשוק ויאכל שכתוב וזבחת מבקרך ומצאנך ואין לומר שיזבח את כל בקרו או צאנו ויאכל שכתוב מבקרך ולא כל בקרך מצאנך ולא כל צאנך, ולמד מכאן ר"א בן עזריה שמי שיש לו רק מנה יקח לקדרתו ליטרא ירק, ואם יש לו עשרה מנה יקנה דגים לבשלם, ואם יש לו חמישים מנה יקנה ליטרא בשר לבשלו, ואם יש לו מאה מנה ישפתו לו קדרה כל יום ובמה שנאמר ברישא יקנה רק מערב שבת לערב שבת ואמר רב שיש לחשוש לדברי הזקן ור' יוחנן אמר שרב שנקרא אבא היה ממשפחת בריאים אך אנו מי שיש לו פרוטה בכיסו יריצנה לחנוני ולא יסגף עצמו בעינוי, ור"ג אומר שאנו חלשים יותר ולכן גם אם אין לו אפילו פרוטה ילוח כדי לאכול.

נאמר בפסוק כבשים ללבושך ולמדיים מכאן שמגז כבשים יהיה ללבושך, ומה שכתוב ומחיר שדה עתודים שעדיף למכור שדה לקנות צאן שנקראים עתודים אך אין למכור עתודים כדי לקנות שדה, ומה שכתוב ודי חלב עזים שדי לאדם להתפרנס מחלב גדיים וטלאים שבביתו ומה שכתוב ללחמך ללחם ביתך שהלחם שלך קודם לשל ביתך וממה שכתוב וחיים לנערותיך למד מר זוטרא בן ר"ג שיתן חיים לבני ביתו ללמד דרך ארץ שאדם לא

ירגיל את בני ביתו בבשר ויין, **עמוד ב** ר' יוחנן אמר שמי שרוצה להתעשר יעסוק בבהמה דקה ורב חסדא למד מהפסוק עשתרות צאנך שהצאן מעשירות את בעליהם.

עוד אמר ר' יוחנן שעדיף לשתות כוס של מכשפות אך לא כוס של מים פושרים ודוקא בכלי מתכות אך בכלי חרש אין לחשוש וגם בכלי מתכות אין לחשוש אלא כשלא נתן בכלי שרשי עשבים אך אם נתן שם שרשי עשבים אין לחשוש וכן החשש הוא רק בלא רתחו המים אך אם כבר רתחו המים אין חשש לשתותם.

עוד אמר ר' יוחנן שמי שירש מעות ורוצה לאבדם ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ולא ישב עמם, ובכלי פשתן מדובר בפשתן רומאי ובכלי זכוכית מדובר בזכוכית לבנה שהיא יקרה, ובפועלים מדובר בעובדים החורשים בשור שההפסד גדול ומצוי.

רב עיריא דרש בשם ר' אמי ולעתים הוא אמר את הדברים בשם ר' אסי שמה שכתוב טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט, שלעולם אדם יאכל וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד את אשתו ובניו יותר ממה שיש לו כי הם תלויים בו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם.

רב עיריא דרש בפתח של ריש גלותא שמי ששוחט בשבת לחולה חייב לכסות ואמר רבה שהוא אומר דבר תימה ויש לקחת ממנו את האמורא שלו ששנינו שר' יוסי אומר שאין לשחוט כוי ביו"ט ואם שחטו לא מכסים את דמו ולומדים מק"ו שאם מילה כשחייבה ודאי היא דוחה שבת ובכ"ז ספיקה אינה דוחה אפילו יו"ט, כיסוי שודאו לא דוחה שבת ק"ו שספיקו לא ידחה שבת, ואמרו לו שיש להוכיח מתקיעת שופר בגבולים שלא דוחה שבת וספיקה דוחה יו"ט, ור"א הקפר הגדול השיב שאין להוכיח ממילה שהיא לא נוהגת בליל יו"ט ואילו כיסוי נוהג בליל יו"ט, ואמר ר' אבא שזה אחד מהדברים שר' חייא אמר שאין לו תשובה ור"א הקפר הגדול השיב תשובה, וכתוב בבבביתא שבכסוי ודאו לא דוחה שבת ולכאורה מדובר בשוחט לחולה בשבת, אך יש לדחות שמדובר בעבר ושחט, אך יש לומר שזה כמו מילה שהיא ברשות כך בכיסוי מדובר כשהוא ברשות, אך קשה שאמרו לר' יוסי שתקיעת שופר בגבולים תוכיח שודאה לא דוחה שבת וספיקה דוחה יו"ט ואין לומר שבספיקה מדובר ספק חול ספק יו"ט שהרי אם היא דוחה יו"ט ודאי ודאי היא דוחה ספק יו"ט ספק חול,

דף פה אלא מדובר בספק איש ספק אשה ור' יוסי לשיטתו שאשה גמורה יכולה לתקוע ששנינו על הפסוק בני ישראל וסמך שבני ישראל סומכים ולא בנות ישראל אך ר' יוסי ור"ש אומרים שנשים סומכות רשות אם ירצו, ורבינא אומר שגם לדברי רבנן יש פירכא שודאי תקיעת שופר דוחה שבת במקדש ואילו כסוי אין במקדש כלל.

יש להקשות במה שהשיב ר"א הקפר שמילה לא נוהגת בליל יו"ט משמע שבשאר לילות היא נוהגת ויש לומר שהפירכא היא שמילה לא נוהגת כלל בלילות כמו בימים וכיסוי נוהג בלילות כבימים, וע"ז אמר ר' אבא שר' חייא אמר שאין לו תשובה ור"א הקפר השיב תשובה.

משנה מי ששחט וזה נמצא טריפה וכן השוחט לע"ז והשוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ וחיה ועוף הנסקלים לר"מ חייב וחכמים פוטרים, מי ששחט ונתבלה בידו והנוחר והמעקר פטור מכיסוי. **גמרא** ר' חייא בר אבא אומר שרבי הסכים לדעת ר"מ לגבי אותו ואת בנו ושנאם בלשון חכמים אומרים ורבי סבר כר"ש לענין כסוי הדם ושנה אותם בלשון וחכמים אומרים, וריב"ל מבאר בטעמו של ר"מ לגבי אותו ואת בנו שהוא לומד גזירה שוה שחיטה שחיטה משחוט חוץ ושם השחיטה לא ראויה ושמה שחיטה כך כאן שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, ור' מני בר פטיש מבאר בטעמו של ר"ש שנאמר בפסוק טבוח טבח והכן כמו ששם

מדובר בשחיטה ראויה כך בכל מקום רק שחיטה ראויה היא שחיטה וקשה מדוע ר"מ לא למד מטבוח, יש לומר שלא לומדים שחיטה מטבוחה, אך קשה מה הנ"מ הרי שנו אצל ר' ישמעאל שלומדים גזירה שוה ושב הכהן מובא הכהן ששיבה היא ביאה וכמו שבשיבה הראשונה חולץ וקוצה וטח ונותן שבוע נוסף כך זה בשניה, ויש לומר שלומדים גזירה שוה כזו רק כשאין דומה יותר אך כשיש דומה יותר עדיף ללמוד ממנו, ויש להקשות מדוע

לא למד ר"ש משחוט חוץ, ויש לומר שעדיף ללמוד חולין מחולין ולא מקדשים, ור"מ למד מקדשים שהרי באותו ואת בנו מדובר גם בבהמת קדשים ולכן אמר ר' חייא שרבי הסכים לדעת ר"מ באותו ואת בנו.

ר"ל מבאר בטעמו של ר"מ לגבי כיסוי הדם שלומדים גזירה שוה שפיכה שפיכה משחוט חוץ כמו ששם מדובר בשחיטה ראויה כך בכיסוי הדם מדובר בשחיטה ראויה, ור"ש למד ממה שכתוב אשר יאכל משמע רק מה שנאכל ור"מ סבר שמאשר יאכל ממעטים רק עוף טמא ור"ש לא צריך פסוק לכך שהרי מה שאין בו כיסוי בעוף טמא כי הוא לא נאכל א"כ גם בטריפה לא יהיה כיסוי כי הוא לא נאכל, ולכן אמר ר' חייא שרבי ראה את דברי ר"ש לגבי כיסוי הדם ושנאם בלשון חכמים.

עמוד ב' ר' אבא אומר שר"מ לא סבר בכל הדברים ששחיטה שאינה ראויה היא שחיטה שהוא מודה שהיא לא מתירה באכילה, ור"ש לא סבר בכל הדברים ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה והוא מודה שהיא מטהרת מידי נבלה, יש להקשות בדברי ר' אבא וכי היה הוה אמינא שלר"מ טריפה תהיה מותרת באכילה, ויש לומר שמדובר ששחט טריפה והיה בה בן ט' חי והיינו אומרים שכיון שר"מ אמר ששחיט טריפה שמה שחיטה א"כ תועיל לו שחיטת אמו קמ"ל שלא, אך יש לדחות שאין צד שלר"מ תועיל שחיטת האם לבן שהרי הוא סובר שכל בן פקועה טעון שחיטה, ויש לומר שרבי סובר כר"מ ששחיטה שאינה ראויה היא שחיטה והוא סובר כרבנן ששחיטת האם מועילה לבן וא"כ היינו אומרים שזה יועיל אפילו שהיא טריפה, קמ"ל שלא.

יש להקשות בדברי ר' אבא שר"ש מודה שהיא טהורה מטומאת נבלה לכאורה זה פשוט כמו שרבי יהודה אמר בשם רב ויש שלמדו את זה בברייתא שנאמר בפסוק וכי ימות מן הבהמה שמקצת בהמה מטמאה ומקצת אינה מטמאה והיינו טריפה ששחטה שאין בה טומאה, ויש לבאר שמדובר ששחט את הטריפה חולין בעזרה ששנינו שהשוחט את הטריפה וכן שוחט ונמצאת טריפה והם היו חולין בעזרה לר"ש מותר בהנאה וחכמים אוסרים, והיינו אומרים שאם זה מותר בהנאה א"כ זה לא נקרא כלל שחיטה שהרי שחיטת חולין בפנים אוסרת בהנאה א"כ זה לא יטהר מידי נבלה, קמ"ל שהיא טהורה מנבלה, ורב פפא מקשה וכי ר"ש סובר שחולין שנשחטו בעזרה אסורים מדאורייתא הרי שנינו שר"ש אומר שחולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה, והאיסור בחיה מובן רק אם בבהמה שנשחטה זה מדאורייתא ואז גוזרים חיה משום בהמה אך אם איסור חולין בעזרה הוא רק מדרבנן שגזרו שמא יבא לאכול קדשים בחוץ א"כ איך גזרו בחיה וזה גזירה לגזירה.

לר' חייא נפלה תולעת בבגדיו ורבי אמר לו שיקח עוף וישחוט אותו על משרת מי הפשתן ואז התולעת תריח את הדם והיא תעזוב את הבגד, ויש להקשות איך רבי הורה לו כך הרי שנינו שהשוחט והוא צריך לדם חייב לכסות אלא ינחור או יעקור אותו ורב דימי פירש שרבי אמר לו שיעשהו טריפה ואח"כ ישחוט ורבינן אמר שרבי אמר לו שינחור, ולכאורה יש לדקדק בדברי רב דימי מדוע הוא לא אמר שינחור ואין לומר שהוא סובר שאין לעוף שחיטה מהתורה והנחירה היא שחיטתו שהרי שנינו שרבי דרש בפסוק כאשר צויתך שמשנה נצטוה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה,

דף פו ויש לומר שרב דימי אמר שלא רק שהוא יכול לנחור שזה לא שחיטה כלל אלא הוא יכול גם להטריף ולא אומרים ששחיטה שאינה ראויה היא שחיטה וזקוק לכסות את הדם קמ"ל כר' חייא בר אבא שטריפה לא טעון כיסוי דם, ורבינן שאמר צא נחור הוא לא פירש שיטריף אותו ואין לומר שהוא סבר ששחיטה שאינה ראויה היא שחיטה שהרי שנינו לעיל שר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שרבי ראה את דברי ר"ש בכיסוי הדם, ויש לומר שהוא אמר בדרך לא מבעיא שלא רק שהוא יכול להטריף ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה אבל לא ינחור כי אין שחיטה לעוף מהתורה ונחירתו היא שחיטתו וא"כ יצטרך כיסוי, קמ"ל שלא.

יש להקשות איך נפל תולעת בבגדו של ר' חייא הרי רבינן בר אבא ויש אומרים שר' אבינן בר שבא אמר שכשעלו בני הגולה פסקו הזיקין והזועות והרוחות והרעמים וינם לא החמיץ ופשתנם לא לקה וחכמים נתנו עיניהם שזה בזכות ר' חייא ובניו שמגינים על

דורם, ויש לומר שאינם מגינים על שלהם כמו שאמר רב יהודה בשם רב שכל יום יוצאת בת קול מהר חורב שכל העולם ניזון בשביל חנינא בני אך לו עצמו מספיק קב חרובים מערב שבת לערב שבת.

משנה אם חרש שוטה וקטן שחטו ואחרים רואים אותם חייבים לכסות ואת שחטו בינם לבין עצמם פטור מלכסות, וכן לענין אותה ואת בנו שאם שחטו ואחרים רואים אותם אסור לשחוט אחריהם, ואם שחטו בינם לבין עצמם לר"מ מותר לשחוט אחריהם וחכמים אוסרים ולכו"ע אם שחט אינו לוקה. **גמרא** יש להקשות מדוע חכמים חלקו רק לגבי אותו ואת בנו ולא לגבי כיסוי ויש לומר שאם חכמים היו אומרים לכסות היינו אומרים שזה שחיטה טובה ויבואו לאכול משחיטתם, אך קשה שגם כשאוסרים משום אותו ואת בנו יבואו לומר ששחיטתם היא שחיטה גמורה, ויש לומר שבסיפא לא גזרו כי אומרים שהרואה אומר שהגדול אינו צריך עכשיו לבשר, אך קשה שגם ברישא יש לומר שיכסה ויאמרו שהוא עושה כך כדי לנקר את חצירו, ויש לומר שבשחט באשפה שאינו רוצה לנקותה לא יאמרו כך וכן אם בא להמלך ונאמר לו שיכסה הוא יאמר שזה שחיטה טובה, אלא יש לומר שאכן חכמים חלקו גם ברישא והם חיכו עד שר"מ יסיים את דבריו ואז חלקו על דבריו, ויש להקשות שאמנם סברת רבנן כי הם החמירו אך מה סברתו של ר"מ, ור' יעקב פירש בשם ר' יוחנן שר"מ חייב על שחיטתם משום נבילה ומבאר ר' אמי שרוב מעשיהם מקולקלים, ורב פפא אמר לרב הונא בר רב יהושע ויש אומרים שרב הונא בר רב יהושע אמר לרב פפא מדוע ר' יוחנן אמר שרוב מעשיהם הרי זה גם במיעוט שהרי ר"מ חשש למיעוט ויש לסמוך את המיעוט לחזקתה של הבהמה באיסור ויש ריעותא ברוב, כמו ששנינו שאם נמצא תינוק בצד העיסה ויש בידו בצק ר"מ מטהר וחכמים מטמאים כי דרכו של התינוק לטפח, וביארו שר"מ סבר שרוב התינוקות מטפחים ומיעוטים לא ולעיסה יש חזקת טהרה **עמוד ב'** ויש לסמוך את המיעוט לחזקה והורע הרוב שהם מטפחים ויש לומר שאם אמרו שם בספק טומאה לטהר אך לא יאמרו ספק איסור להתיר, ורבי הורה כר"מ והוא הורה כחכמים ויש לברר מה הוא אמר מאוחר יותר, ויש להוכיח ממה שר' אבא בן ר' חייא בר אבא ור' זירא הלכו בשוק של קיסריה וכשעברו בפתח ביהמ"ד יצא לקראתם ר' אמי ואמר להם וכי לא אמרתם לכם לא לעמוד בחוץ בזמן בהמ"ד שמא יבא אדם שיעטרך שמועה אחת תהיו טרודים, ור' זירא נכנס ור' אבא לא נכנס וישבו ושאלו מה אמר רבי מאוחר יותר, ואמר ר' זירא לא נתתם לי לשאול את הזקן אם שמע מאביו בשם ר' יוחנן שהרי ר' חייא בר אבא היה חוזר על תלמודו לפני ר' יוחנן כל שלושים יום, ויש להוכיח ממה שר"א שלח לגולה שרבי הורה כר"מ ואמנם הוא הורה כחכמים אלא שההוראה כר"מ היתה מאוחרת יותר.

משנה אם שחט מאה חיות במקום אחד מספיק כיסוי אחד לכולם וכן אם שחט מאה עופות במקום אחד מספיק כיסוי אחד לכולן וכן אם שחט חיות ועופות במקום אחד כסוי אחד לכולם, ור' יהודה סובר שאם שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט עופות. **גמרא** שנו בברייתא שכשכתוב חיה משמע מעט ומשמע הרבה וכן עוף משמע מעט והרבה ולמדו מכאן שגם אם שחט מאה חיות או מאה עופות במקום אחד כיסוי אחד לכולם, וכן כששחט חיות ועופות במקום אחד כיסוי אחד לכולם, ור' יהודה סובר שאם שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט את העוף שכתוב חיה או עוף ואמרו לו שנאמר גם כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא שכתוב דמו ואמרו לו שדמו משמע הרבה כמו שכתוב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא.

ר' חנינא אומר שר' יהודה מודה שמברכים רק ברכה אחת על הכיסוי ורבינא אמר לרב אחא בר רבא או שרב אחא בר רבא אמר לרב אשי מה ההבדל בין זה למקרה של רב ברונא ורב חננאל תלמידי רב שישבו בסעודה ורב ייבא סבא שימש לפניהם ואמרו לו הבא לנו כוס לברך אח"כ אמרו לו הבא לנו כוס לשתות אמר להם רב ייבא שרב אמר שאחרי שאמר הבה נברך אסור לשתות על יין וכן כאן כיוון שהפסיק מלשחוט התחייב בברכה נוספת על הכיסוי.